

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref
19/2580

Vår ref
19/1099-2

Dato
7. desember 2019

Høringsuttalelse - NOU 2019:5 Ny forvaltningslov

Landbruks- og matdepartementet viser til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 1. juni 2019 vedrørende høring av NOU 2019:5 Ny forvaltningslov (heretter kalt *utredningen*).

Landbruks- og matdepartementet har sett spesielt på de delene av lovforslaget som har betydning for Landbruks- og matdepartementets ansvarsområde. I tillegg har vi merknader til bestemmelser på mer generelt grunnlag.

Kapittel 5 – Taushetsplikt

Til § 36 Deling av taushetsbelagte opplysninger

Forslag til § 36 åpner for at forvaltningen kan dele opplysninger undergitt taushetsplikt uten at det er innhentet samtykke. Landbruks- og matdepartementet har ingen prinsipielle innsigelser til forslagene, men peker på at det er lagt opp til en betydelig grad av skjønn (nødvendig, saklig behov, uforholdsmessig inngrep, mv.). Landbruks- og matdepartementet ber om at det, i den grad det er mulig og hensiktsmessig, gis klare og tydelige rammer i bestemmelsen for slik deling/gjenbruk. Eventuelt kan nærmere presiseringer tas inn i forskrift eller veiledninger.

Kapittel 8 – Klage

Til § 54 Klageinstans

Forslag til § 54 første ledd regulerer hvem som er klageinstans. Etter første ledd er klageinstans for et enkeltvedtak som er truffet av et statlig forvaltningsorgan enten nærmeste

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 874

Avdeling
Forsknings- og
administrasjonsavdelingen

Saksbehandler
Marianne Smith
22 24 92 64

overordnet organ, eller en klagenemnd når det er bestemt i lov eller forskrift. I utredningens kapittel 24 foreslår utvalget at klageordningen i det vesentlige videreføres, men dersom det ikke er klagenemnd bør det *".. være en reell avstand mellom underinstansen og klageinstansen."*

Ved etableringen av Mattilsynet og utarbeidelsen av matloven i 2002-2004 ønsket man å rendyrke departementenes rolle som sekretariat for politisk ledelse, og delegere fagoppgaver til direktoratet. Det var departementenes intensjon at vedtakskompetansen i den løpende forvaltningen skulle plasseres på slike nivåer i tilsynet at klagebehandlingen ikke skulle gå høyere enn til sentralenheten i Mattilsynet, jf. Ot. Prp. Nr.100 s.25. Dette er også omtalt i Prop. 3 L (2014-2015) angående endringer i matloven.

Mattilsynet forvalter en omfattende fagportefølje hvor hvert område krever høy fagkompetanse. Det er følgelig ikke gitt at en klagenemnd eller andre løsninger vil være den mest egnede klagebehandlingsmodellen for dette området. Det er heller ikke ønskelig at departementet er klageorgan.

Til § x – Sakskostnader etter klage

Et flertall i utvalget ønsker å oppheve någjeldende ordning om at *"Når et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket ..."*.

Flere ulike mindretall i utvalget går inn for å beholde dagens regel som er nedfelt i gjeldende forvaltningslov § 36, men med innstramminger og klargjøringer

Landbruks- og matdepartementet støtter mindretallet i å videreføre dagens ordning med dekning av sakskostnader, men med innstramminger og klargjøringer. I komplekse saker kan det bli behov for juridisk bistand i forbindelse med klage. Sakene innen landbrukssektoren varierer fra de enkle til de store og komplekse. Dersom muligheten for dekning av sakskostnader i slike saker blir fjernet, øker risikoen for at ugyldige eller rettslig tvilsomme vedtak blir stående. Dekning av sakskostnader har ikke bare betydning for berørt part, men også for å sikre kontroll med forvaltningens virksomhet, og med dette tilliten til en rettfærdig og riktig saksbehandling.

Vår erfaring med dagens bestemmelse er at det er behov for en tydeliggjøring av hva som kan dekkes. Dette for å gjøre det tilgjengelig både for parter og for saksbehandlere i forvaltningen. Vi viser i den anledning til Landbruks- og matdepartementets innspill til Forvaltningslovutvalget i vårt brev av 16.9.2016. For å unngå urealistisk høye krav, og krav om dekning i relativt enkle saker, mener vi også at det bør gis føringer på hvor mye en part kan forvente å få dekket.

Kapittel 9 – Retting og omgjøring

Til § 63 Omgjøring i overordnet forvaltningsorgan

Utvalget er delt i synet på hvilken kompetanse et overordnet forvaltningsorgan bør ha i forbindelse med omgjøring av vedtak utenfor ordinær klageprosess. Flertallet foreslår å innskrenke adgangen overordnet organ har til å omgjøre underordnet organs vedtak til skade for en part etter gjeldende § 35 tredje ledd. Flertallet mener det er grunn til å tro at bestemmelsen har begrenset betydning, og at den har vært lite brukt i praksis. Videre mener flertallet at overprøvmuligheten antas å dekkes opp av overprøvmulighet der sterke allmenne interesser som taler for omgjøring, veier vesentlig tyngre enn de hensyn som taler i mot. Et mindretall i utvalget går inn for å beholde dagens regel.

Landbruks- og matdepartementet støtter mindretallets syn. Vi vil peke på at myndighet etter jord- og konsesjonslov til å forvalte de nasjonale landbrukspolitiske hensynene er delegert til kommunen. Delegeringen sikrer lokal forankring samtidig som kommunen skal fatte vedtak i tråd med lovenes formål, og i tillegg ivareta nasjonale hensyn¹, herunder fastsatte landbrukspolitiske mål. Saker etter jord- og konsesjonslov berører ofte viktige produksjonsarealer.

Vedtak eller klager etter jord- og konsesjonslov behandles ofte av politiske utvalg i kommunen. I enkelte tilfeller er vedtakene mangelfullt begrunnet, men kan sjelden kjønnes ugyldig dersom vedtaket er til gunst for parten. Vi mener derfor at fvl. § 35 tredje ledd er et viktig verktøy for fylkesmannen der det er nødvendig å overprøve kommunens vedtak for å sikre nasjonale hensyn. Overprøving etter tredje ledd må gjøres innen korte frister, noe som ivaretar hensynet til partene i saken. Flertallets forslag, slik vi forstår det, vil innebære en høyere terskel for overprøving, samtidig som det blir mindre forutsigbart for sakens parter, siden overordnet myndighet ikke er bundet av noen frist. Vi mener flertallsforslaget vil føre til at nasjonale hensyn ikke vil kunne bli ivaretatt på en tilstrekkelig måte.

Vi har fått opplyst fra Landbruksdirektoratet at omgjøring etter § 35 tredje ledd er benyttet i 13 saker i 2018. Dette viser at dagens utvidete omgjøringsadgang har betydning innen jord- og konsesjonslovgivningen. Departementet mener derfor det er viktig at Fylkesmannen eller overordnet organ fortsatt skal ha hjemmel til å kunne overprøve et kommunalt vedtak der en ser at vedtaket er egnet til å dreie praksis i en klart uheldig retning, eller at det bryter med nasjonale hensyn.

Dagens ordning er i tillegg et prinsipielt viktig element i etatsstyringen generelt og for å sikre lik forvaltningspraksis i hele landet. Dette særlig i de saker som verken er ugyldige eller er av en slik karakter at de faller inn under den foreslåtte regelen om omgjøring ut fra sterke

---

¹ Prp. 64 L (2016-17) pkt 3.2.2: "Ifølgje førearbeida er føresegna utforma som ein standardregel, noko som inneber at regelen kan tilpassast dei ulike områda alt etter i kor sterk grad omsynet til det kommunale sjølvstyret gjer seg gjeldande. Det inneber at tungtvegande omsyn kan tilseie at omsynet til det kommunale sjølvstyret må tilleggjast mindre vekt. Det blir vist til at nasjonale omsyn kan vere særleg tungtvegande, til dømes ved omdisponering av dyrka og dyrkbar mark."

samfunnsinteresser, men som likevel er viktig for å sikre en forvaltningspraksis i tråd med gitte styringssignaler.

Kapittel 14 – Forskrifter

Til § 88 - Høring

I forslag til § 88 andre ledd foreslår utvalget å lovfeste at høringsfrist for forskrifter skal være minst to måneder hvis ikke særlige grunner tilsier en kortere frist. Dette omtales nærmere i utredningen kapittel 31. Departementet kan ikke se at det er tatt tilstrekkelig høyde for de særlige høringsreglene som gjelder for innlemmelse av EU-regelverk i EØS-avtalen og gjennomføring av dette i norsk rett.

Kravene til utredning av EØS- og Schengenregelverk ble integrert i utredningsinstruksen i 2016 er ikke nevnt i NOU-en. Dagens utredningsinstruks pkt. 3-3 siste ledd sier at "Høringsfristen i EØS- og Schengen-saker skal tilpasses den tiden som står til rådighet, og kan være kortere enn seks uker". Dette ble innført for å unngå forsinkelser av innlemmelser (etterslep). For å legge til rette for rettidig gjennomføring av EU-regelverk i norsk rett var det nødvendig at utredningsinstruksen tok høyde for EFTAs prosedyrer og frister for innlemmelser i EØS-avtalen. På matområdet innlemmes det et stort antall nye rettsakter i EØS-avtalen hvert år. En stor del av dette regelverket er endringsregelverk av mer teknisk art som innlemmes i EØS-avtalen på hurtigprosedyre. Dette gir i mange tilfeller ikke tid til seks ukers høring av forskrifter. Fleksibiliteten i regelverket for kortere høringsfrist er derfor viktig for å oppfylle EØS-avtalen med rettidig innlemmelse og gjennomføring.

Med hilsen

Anna Berg (e.f.)
avdelingsdirektør

Marianne Smith
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer